

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Браїлка Ігоря Анатолійовича «Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски: джерела інспірацій та технології», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Обґрунтованість вибору теми дослідження. Дисертаційне дослідження І. А. Браїлка присвячене актуальній та недостатньо розробленій у вітчизняній науці проблематиці – формотворенню в дизайні сучасної жіночої зачіски. Обрана тема перебуває на перетині теорії дизайну, мистецтвознавства, культурології та сучасних технологій індустрії краси, що визначає її міждисциплінарний характер і водночас наукову складність.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. Насамперед у сучасній культурі зачіска давно перестала бути виключно утилітарним або декоративним елементом зовнішності. Вона функціонує як складова візуальної комунікації, засіб репрезентації ідентичності, соціального статусу, культурної належності та індивідуального стилю. Водночас у вітчизняному науковому просторі дизайн зачіски тривалий час залишався переважно у сфері практичного перукарського мистецтва й не отримав належного теоретичного осмислення як самостійний об'єкт дизайн-дослідження.

Автор переконливо обґрунтовує наявність наукової проблеми: між активним розвитком сучасної практики дизайну зачіски та недостатньою розробленістю методологічного інструментарію для аналізу формотворчих процесів. Особливо важливим є прагнення здобувача вивести дослідження зачіски за межі вузькопрофесійного технологічного підходу та розглянути її як складний художньо-проектний об'єкт, що формується під впливом соціокультурних, естетичних і технологічних чинників. Безумовною перевагою роботи є те, що дисертант не обмежується лише аналізом сучасних

тенденцій, а простежує історичну динаміку формотворення – від народно-обрядових практик до сучасних концепцій «Quiet luxury», біонічного та авангардного формотворення. Це дає змогу розглядати сучасний дизайн зачіски як результат тривалої еволюції художніх і технологічних систем.

Тема дослідження також має прикладне значення для освітньої сфери, оскільки проблема методологізації процесу створення зачіски є особливо актуальною для підготовки дизайнерів, стилістів і фахівців fashion-індустрії. Запропонована автором триетапна модель формотворення має потенціал до впровадження у навчальні програми закладів вищої освіти мистецького та дизайнерського профілю.

Таким чином, вибір теми дисертації є цілком обґрунтованим, своєчасним і відповідає актуальним тенденціям розвитку сучасної дизайн-теорії та візуальної культури.

Новизна одержаних наукових результатів дослідження, повнота їх викладення у публікаціях здобувача. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у комплексному теоретичному осмисленні формотворення зачіски як цілісного проєктного процесу. У роботі вперше в українському науковому просторі формотворення зачіски розглядається не як сукупність технічних операцій чи стилістичних прийомів, а як багаторівнева система художньо-проєктної діяльності. Важливим науковим результатом є запропонована автором триетапна модель формотворення зачіски, що включає передпроєктний аналіз, формотворчий пошук і технологічну реалізацію. Ця модель має не лише описовий, а й методологічний характер, оскільки структурує процес створення зачіски відповідно до логіки дизайнерського мислення.

До науково значущих результатів слід також віднести: систематизацію формотворчих концепцій провідних світових і українських дизайнерів зачіски; аналіз розвитку української перукарської школи як окремого культурного феномену; уточнення категоріального апарату дослідження; розгляд кольору як конструктивного, а не виключно декоративного елемента зачіски; введення

у науковий обіг уявлення про сучасні тенденції, пов'язані із цифровими технологіями та штучним інтелектом у дизайні зачіски. Цінним є прагнення автора поєднати теоретичний аналіз із власною практикою. Авторські роботи, що аналізуються в дисертації, не мають характеру ілюстративного додатка, а постають формою апробації запропонованих методологічних положень.

Основні положення дисертації достатньо повно висвітлені у публікаціях здобувача. Результати дослідження апробовано у фахових виданнях України, колективній монографії та матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій. Тематика публікацій безпосередньо корелює зі структурою дисертації та відображає її ключові наукові положення.

Обґрунтованість отриманих результатів – наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертація характеризується достатнім рівнем наукової аргументованості. Автор послідовно вибудовує логіку дослідження – від аналізу історіографії та уточнення понятійного апарату до формування власної проєктної моделі формотворення зачіски.

Обґрунтованість висновків забезпечується широкою джерельною базою, що включає fashion-аналітику, фото- та відеоматеріали, конкурсні роботи, архівні джерела, матеріали соціальних мереж та сучасних fashion-платформ. Такий підхід дозволив автору врахувати специфіку дизайну зачіски як сфери, де значна частина актуальних тенденцій формується поза межами академічного дискурсу. Слід позитивно відзначити, що автор не обмежується суто описовим аналізом, а прагне до концептуалізації явищ. Зокрема, переконливо обґрунтовано тезу про те, що ключові формотворчі концепції XX століття є завершеними художньо-технологічними системами з власною філософією форми. Аргументованим є і висновок щодо взаємозв'язку кольору та форми в сучасному дизайні зачіски. Автор демонструє, що колористика функціонує як інструмент моделювання об'єму, ритму та композиційної динаміки. Практичні рекомендації мають прикладний характер і можуть бути використані як у професійній діяльності дизайнерів зачіски, так і в освітньому процесі.

Наявність теоретико-методологічного підґрунтя дослідження. Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження є достатньо репрезентативним і відповідає поставленим завданням. Автор використовує комплекс взаємодоповнювальних методів: історико-генетичний, порівняльно-типологічний, структурно-функціональний, мистецтвознавчий, біографічний, метод проєктного моделювання та метод біонічного формотворення. Позитивним є те, що методи не декларуються формально, а реально застосовуються в аналітичній частині роботи. Особливо доречним є поєднання мистецтвознавчого аналізу з методами дизайнерського проєктування, що дає змогу досліджувати зачіску одночасно як художній образ і як технологічно організований об'єкт.

Важливим є міждисциплінарний характер роботи. Автор інтегрує підходи теорії дизайну, культурології, fashion-теорії, візуальних студій та історії мистецтва, що відповідає сучасним тенденціям гуманітарних досліджень.

Практичне значення результатів дослідження. Практична цінність дисертації є беззаперечною. Запропонована модель формотворення зачіски має потенціал використання: у професійній діяльності стилістів і дизайнерів зачіски; у системі вищої та фахової передвищої освіти; у конкурсній та сценічній практиці; у сфері fashion-фотографії та стилізації образу. Особливий інтерес становить алгоритм обґрунтування колористичного рішення, який переводить процес фарбування волосся з рівня інтуїтивного підбору у площину усвідомленого проєктного рішення. Практичні результати дослідження апробовано автором у власних творчих роботах, що підсилює прикладну цінність дисертації.

Відсутність порушень принципів академічної доброчесності. Аналіз дисертації та публікацій здобувача дає підстави стверджувати, що робота виконана самостійно, із дотриманням принципів академічної доброчесності. Усі використані джерела належним чином зазначені, факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не виявлені.

Зауваження та дискусійні положення.

1. У роботі переконливо обґрунтовується триетапна модель формотворення зачіски, однак дещо недостатньо розкрито питання меж між дизайнерським проектуванням та стилістичною імпровізацією у салонній практиці. У ряді сучасних практик ці процеси часто поєднуються, що потребувало б окремого теоретичного уточнення.

2. Автор активно використовує поняття «архітектоніка», «скульптурність», «просторова форма», проте робота могла б виграти від глибшого залучення теоретичних напрацювань із морфології дизайну та теорії об'ємно-просторової композиції.

3. Дискусійним є певне узагальнення концепції «Quiet luxury» як домінантної естетичної тенденції сучасного дизайну зачіски. В окремих сегментах fashion-індустрії паралельно активно розвиваються напрями максималізму, цифрової декоративності та постгуманістичної естетики, що також могли б бути враховані для ширшого контекстуалізування проблеми.

Утім, висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної високої оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Браїлка Ігоря Анатолійовича «Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски: джерела інспірацій та технології» є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне та практичне значення для теорії і практики дизайну.

Дисертаційна робота І. А. Браїлка відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019).

Здійснений аналіз дає підстави констатувати, що дисертаційна робота Браїлка Ігоря Анатолійовича «Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски: джерела інспірацій та технології» відповідає спеціальності 022 «Дизайн» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор І. А. Браїлко заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн».

Кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри дизайну і технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв

Олександра ПЕНЧУК

Підпис <i>О. Пенчук</i>	засвідчує
Начальник ВК <i>О. Пенчук</i>	
"16" 06	2022 р.

